



## POPIS PODPOROVANÝCH AKTIVIT

doplnění bodu 4.1 výzvy

Očekávaným přínosem výzvy bude podpora zachování bezpečné péče o dítě v domácím prostředí vlastní rodiny nebo rodiny náhradní, při zachování maximální autonomie rodiny. V případě umístění dítěte do pobytové péče bude realizovanými aktivitami usilováno o jeho rychlý a bezpečný návrat do přirozeného rodinného prostředí. K tomu je zapotřebí nastavit efektivní a účinný systém podpory rodin na místní úrovni, spočívající v zajištění komplexní a provázané péče prostřednictvím propojení služeb a nastavení jejich vzájemné spolupráce. Podporu dítěte v rodině je z pohledu práva dítěte na život v rodinném prostředí a potřeb dítěte možné nejúčinněji realizovat službami komunitního charakteru, vykonávanými terénní či ambulantní formou. Zajištěním dostupnosti a profesionality těchto služeb dojde k podpoře a ochraně dětí a rodin v jejich přirozeném prostředí a zároveň k rozšíření využívání komunitních služeb v ambulantní a terénní formě, jež mohou částečně vzniknout transformací pobytových služeb.

Výzva dále směřuje k podpoře mladých lidí žijících v ústavní péči nebo náhradní rodinné péči při náročném vstupu do samostatného života, s ohledem na jejich individuální možnosti a potřeby, životní situaci a s cílem převzetí zodpovědnosti za vlastní budoucnost.

Zvláštní důraz výzva klade na rozvoj multidisciplinární spolupráce a participaci dětí a rodin a mladých dospělých a současné rozšíření obou těchto principů do praxe. Participací se rozumí aktivní zapojování dětí, rodin a mladých dospělých do rozhodování o vlastní situaci, do hledání vhodného řešení, a to způsobem zohledňujícím jejich věk, mentální zralost a schopnosti. Multidisciplinární spolupráce a participace musí být prokazatelně obsažena v klíčových aktivitách každé předložené žádosti o podporu.

### Podporované aktivity

#### **I. Podpora služeb komunitního charakteru pro ohrožené děti a rodiny<sup>1</sup>**

Aktivita je zaměřená na pomoc rodinám nacházejícím se ve specifické situaci ohrožující/narušující běžné fungování rodiny, s níž se nedokážou samy vypořádat. V této situaci je důležité podporovat informovanost a vědomé rozhodování s ohledem na dopady situace a rozhodnutí pro všechny zúčastněné, nalézání vhodných řešení v zájmu dětí a stabilizace rodinného prostředí. Vhodnými nástroji pro stabilizaci rodinné situace a zabránění odebrání dítěte z jeho přirozeného rodinného prostředí jsou služby

---

<sup>1</sup> Služba komunitního charakteru – je taková služba, která je zaměřená na řešení nepříznivé sociální situace v přirozeném prostředí člověka. Může být poskytována ambulantní, terénní i malokapacitní pobytovou formou, přičemž každá tato forma je v obci umístěna stejně jako jiné prostory stejného účelu a není soustředěna s ostatními službami stejného charakteru v jednom místě a u ambulantní a pobytové služby je omezena maximálním počtem uživatelů v jednom místě. Služba komunitního charakteru nevyklučuje místně ani způsobem jejího poskytování člověka ze společnosti. Podporuje jej ve využívání běžných zdrojů v okolí a podporuje člověka ve využití všech jeho schopností, které dále rozvíjí, a podporuje jej v navazování a udržování běžných společenských vztahů a rolí.

komunitního charakteru, a to v terénní, ambulantní i malokapacitní krizové pobytové formě<sup>2</sup>.

### **A) Přímá práce s rodinou ve specifické situaci**

V této aktivitě se jedná o podporu dětí odvozenou z individuální definice jejich potřeb formou koordinovaných služeb v přirozeném (nebo důvěrném) prostředí dítěte, přizpůsobení charakteru služeb potřebám dítěte, provázení dítěte podporou, koordinace a vyhodnocování podpory:

- programy pro děti zaměřené na posilování vlastních kompetencí, změnu postojů a získávání pozitivních vzorů, např. v situaci nestabilního rodinného prostředí, rizikového chování dítěte atd.,
- programy podpory dětem, které přecházejí s rodiči/rodičem do pobytové sociální služby a dochází ke změně stávajícího prostředí (např. do azylového domu),
- programy zaměřené na podporu a rozvoj kompetencí rodičů v problematice zvládnutí a řešení rizikového chování dítěte; terapeutické, edukační, motivační a rozvojové aktivity a programy na podporu rodičovských dovedností a upevnění vazby rodič – dítě i samotného vztahu rodičů,
- podpora rodin se speciálními potřebami, zaměřená na podporu rozvoje rodičovských kompetencí u rodičů se zvýšenými potřebami v oblasti rodičovských dovedností nebo rodičů, kteří měli sníženou možnost si osvojit rodičovské dovednosti (např. vyrůstali v ústavní výchově, v náhradní rodinné péči či v dysfunkčním prostředí rodiny vlastní), a dále zaměřená na podporu dětí a rodičů s potřebami v oblasti duševního zdraví a/nebo s jiným znevýhodněním (forma podpory – specializované služby v regionu, doprovázení, poradenství, peer programy atd.),
- podpora rodin s omezenou kapacitou péče – rodiče, kteří se starají o osobu se zdravotním postižením, rodiče samoživitelé (forma podpory – např. „rodinná asistence/chůva“, využití dobrovolníků),
- podpora rodin v akutní krizové situaci – v rodině došlo k traumatizujícímu zážitku (úmrtí, výkon trestu odnětí svobody, závislost člena rodiny apod.) – včasná a odborná pomoc krátkodobého charakteru, pomoc s vyhledáním vhodné služby k řešení situace,
- vzdělávání/ podpora pracovníků bezprostředně související s realizací činností v této aktivitě, odborné stáže, odborné konzultace, supervize.

---

<sup>2</sup> Pro potřeby výzvy: Vyčlenění omezené pobytové kapacity krizového charakteru, která slouží k překlenutí obtížné životní situace dítěte a rodiny. Cílem této pobytové služby je podpora rodiny a dítěte tak, aby mohlo dojít k co nejrychlejší reintegraci rodiny. V případě, že je vyhodnoceno, že není možné, aby se dítě vrátilo do své vlastní rodiny, je cílem pobytové služby nalezení stabilního řešení pro dítě v náhradním rodinném prostředí. Kapacita pobytové služby vychází z analýz potřeb daného území a musí být odvozována od aktuální sítě služeb a potřeb cílové skupiny.

## **B) Rozvoj kvality a dostupnosti služeb místních aktérů<sup>3</sup> při přímé práci s cílovou skupinou včetně povinného pilotního odzkoušení a následného vyhodnocení**

Programy zaměřené na změnu charakteru služeb dle identifikovaných individuálních potřeb dětí a rodin v lokalitě na služby poskytované ambulantní a terénní formou (služby jdoucí za dítětem a rodinou), navýšení kapacity či vznik nové služby a na rozšiřování nabídky služeb komunitního charakteru:

- zavádění nových programů, přístupů a metod ve stávajících terénních a ambulantních službách, se zřetelem na zajištění práv cílových skupin,
- programy změn ve využívání stávajících zdrojů a kapacit, přesměrování, koordinace (např. audity, management zdrojů, change management),
- nastavení metodik, vnitřních pravidel a pracovních postupů souvisejících s procesem změny, nástroje řízení kvality,
- personální, metodické a koordinační zajištění nových a transformovaných služeb,
- podpora pracovníků služeb v procesu změny – akreditované/ neakreditované vzdělávání a odborné konzultace související se zaváděnými programy/přístupy, inspirace dobrou praxí, odborné stáže, supervize, metodická podpora, mentoring apod.; metodická podpora a supervize/intervize dobrovolníků.

**Žadatelé předkládající projekty zaměřené na rozšíření stávající nebo zavedení nové služby doloží povinně k žádosti o podporu přílohu „Doložení potřebnosti navýšení kapacity/vzniku nové služby“ (příloha č. 3 výzvy). Lze vycházet zejména z analytických a strategických dokumentů lokální úrovně (např. analýzy sítí služeb kraje, dokumenty vytvořené v rámci komunitního plánování služeb).**

## **II. Podpora služeb prevence odebrání dítěte z rodiny a včasné identifikace ohroženého dítěte, podpora multidisciplinární spolupráce v dané oblasti a území**

V této aktivitě bude podporován rozvoj, posílení a zavádění koordinované multidisciplinární spolupráce aktérů působících ve prospěch ohrožených rodin a dětí, jejímž účelem je poskytování komplexní cílené podpory těmto rodinám a dětem a usnadnění jejich orientace v systému služeb směřující k udržení dítěte v jeho přirozeném rodinném prostředí. Popis podporovaných činností:

---

<sup>3</sup> Místní aktéři: obce, příspěvkové organizace, NNO, městské části hl.m. Prahy, dobrovolné svazky obcí.

- identifikace místních aktérů, nastavení místní spolupráce, vymezení vzájemných rolí a nastavení postupů – s podmínkou zachování aktivní role dítěte a rodiny,
- vytváření nástrojů/metodik pro identifikaci a vyhledávání ohrožených dětí v multidisciplinárních týmech včetně jejich praktického ověření s cílem včasné podpory a pomoci dítěti a rodině a zachování bezpečného rodinného prostředí dítěte,
- nastavení systému včasné detekce/krizové spolupráce (rychlé a včasné podchycení akutních případů ohrožených dětí), nově vytvořená/inovovaná platforma/síť pro krizovou spolupráci při včasné identifikaci a kontaktování ohroženého dítěte,
- propojení a koordinace aktérů z různých oblastí, včetně škol, bydlení, finančního hospodaření, bezpečí, zdraví, materiálního zabezpečení, chování a jednání apod.,
- podpora dobrovolnictví, mentoringu, peer programů ve smyslu koordinace propojování různých komunitních zdrojů, škol, klubů, zájmových kroužků apod.,
- podpora využití místních zdrojů, neformálních služeb a možností nejbližší k dítěti a rodině, v komunitě za účelem jejich podpory a rozvoje (mezigenerační výpomoc, matka matce, vrstevnické programy, spolužáci) ve smyslu koordinace propojování různých komunitních zdrojů,
- zavedení role koordinátora při multidisciplinární komunikaci a spolupráci, který bude aktivně spolupracovat a propojovat formální i neformální aktéry v lokalitě,
- vzdělávání/ podpora pracovníků bezprostředně související s realizací činností v této aktivitě, odborné stáže, odborné konzultace zaměřené na oblasti: vyhodnocování a plánování podpory pro děti a rodiny, síťování služeb, plánování služeb, rozvoj služeb na základě potřeb cílové skupiny, financování služeb a evaluace jejich efektivity.

### **III. Definice a plánování služeb pro děti a rodiny na místní úrovni, rozvoj sociální práce na obci na podporu rodin a dětí s cílem udržení dítěte v rodinném prostředí**

Aktivita je zaměřená na zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a kvalitním službám pro rodiny a děti a k navazujícím službám podporujícím jejich sociální začleňování prostřednictvím identifikace a plánování těchto služeb na základě mapování potřeb a situace ohrožených rodin a následné koordinace podpory těmto ohroženým rodinám. Popis podporovaných činností:

- zmapování místní sítě služeb ve prospěch rodin a dětí, návaznost na vymezení potřeb dětí a rodiny, odpovědná identifikace „bílých míst“ sítě,

- plánování služeb krátkodobého i dlouhodobého charakteru směřujících ke kontinuální a komplexní podpoře rodin s ohledem na vývoj jejich situace,
- vytváření nástrojů pro hodnocení nákladovosti služeb – efektivita a hospodárnost, sledování dlouhodobého dopadu, srovnání nákladů na různé typy služeb (bez ohledu na zdroj),
- rozvoj kompetencí a zvyšování kvality práce pracovníků OSPOD a dalších odborných pracovníků obcí související s realizací činností v této aktivitě – akreditované/ neakreditované vzdělávání, workshopy, odborné stáže, supervize, mentoring, sdílení dobré praxe,
- zavádění case managementu na obcích,
- programy podporující rozvoj depistáže v území, spočívající v nastavování spolupráce s dalšími subjekty a vycházející z analýzy stávající spolupráce, resp. potřeb v území (školská zařízení, zdravotní služby, ústavní zařízení, poskytovatelé služeb a další) a vytváření nástrojů včasné identifikace problému v rodině a v rodičovské péči,
- mapování potřeb a situace rodiny, sestavení, plnění a vyhodnocování individuálního plánu podpory při zachování aktivní role rodiny,
- koordinace podpory ohrožených dětí a rodin, zprostředkování adekvátních služeb či pomoci, komunikace a spolupráce s poskytovateli služeb pro ohrožené děti a rodiny,
- vytváření a podpora místních týmů a platforem pro ohrožené děti, podpora/rozvíjení multidisciplinárního přístupu/spolupráce při péči o ohrožené děti; podporována bude role „městského síťáře“ zejména na úrovni obce s rozšířenou působností (ORP), který bude kontinuálně v kontaktu jak s experty v lokalitě (školství, zdravotnictví, dluhy, bezpečnost), tak i s méně formálními a neformálními spolky (mateřská centra, domy volného času, církve, dobrovolné spolky, kulturní organizace apod.).

**Oprávněnými žadateli v této aktivitě jsou zejména obce/ dobrovolné svazky obcí/ městské části hl. m. Prahy. V případě ostatních žadatelů musí být obec/ dobrovolný svazek obcí/ městská část hl. m. Prahy zapojeny buď jako partner projektu, nebo musí být jejich spolupráce deklarována písemným vyjádřením o aktivní spolupráci, které bude přílohou žádosti o podporu (příloha č. 2 výzvy).**

#### **IV. Rozvoj náhradní rodinné péče na úrovni obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů**

Tato aktivita je zacílena na rozvoj náhradní rodinné péče (NRP), a to prostřednictvím poskytování různých forem podpory již existujícím náhradním rodinám a aktivit směřujících k motivaci, podpoře a získání nových žadatelů o NRP. Popis podporovaných činností:

- cílené kampaně a pobídky pro náhradní rodiny – pomoc s vyhledáním vhodného bydlení (např. pro náhradní rodinu vícečetné sourozenecké skupiny), umístěním dítěte svěřeného do NRP ve školce či škole, tvorba a pilotní ověření různých nástrojů/podpůrných mechanismů s ohledem na individuální potřeby náhradních rodin a situaci v lokalitě, či další benefity<sup>4</sup> pro náhradní rodiny,
- programy zvyšování informovanosti potenciálních náhradních rodičů, zprostředkování informací o potřebách dětí,
- aktivní vyhledávání žadatelů, jejich motivace a zvyšování kompetencí,
- podpora aktivní práce se zájemci a žadateli o NRP na úrovni ORP, práce se zájemci o NRP, kteří aktuálně nejsou pro výkon NRP vhodní z důvodu např. nízkého věku dětí v rodině apod. – zapojení těchto osob v rámci dobrovolnictví či u pověřených osob (zachování potenciálu pro budoucí výkon NRP),
- mapování potřeb dětí a umístování dětí z ústavní péče do NRP (z ústavů),
- nastavení spolupráce zapojených aktérů s krajským úřadem a zajištění systémové návaznosti procesu náhradní rodinné péče za účelem vytvoření funkčního a otevřeného systému kontinuální přípravy a podpory žadatelů,
- podpora obecních úřadů ORP působností s cílem zkvalitnění jejich práce v oblasti doprovázení, informování dětí i rodin, aktivní účasti na procesu zprostředkování, a to např. ve formě konzultací, vzdělávání v metodách přímé práce s dětmi/žadateli o NRP, sdílení dobré praxe, odborných stáží a dále možností pořízení a využívání odborných pomůcek,
- posílení kompetencí pracovníků orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) v oblasti NRP, zvyšování kvality sociální práce OSPOD v NRP - akreditované/ neakreditované vzdělávání, supervize, sdílení dobré praxe, odborné stáže, případová práce, rozbor kazuistik, možnost pořízení a využívání odborných pomůcek,
- programy podpory profesionalizace a specializace pěstounské péče,
- spolupráce s krajským úřadem, propojování OSPOD dítěte a ORP žadatelů, nastavení plánu práce s žadateli, rolí v procesu zprostředkování, plynulý tok informací, zapojení do panelů NRP (odborná platforma, která se radí o spárování dětí a žadatelů),
- vzdělávání pracovníků OSPOD a pověřených organizací, multidisciplinární spolupráce v práci se žadateli a zájemci – spolupráce a role v rámci celého procesu práce s náhradní rodinou,

---

<sup>4</sup> Z prostředků projektu nelze poskytovat benefity s charakterem finanční podpory, např. ve formě úhrady nájemného za bydlení, školkovného apod.

- vymezení rolí a kompetencí všech aktérů a jejich aktivní zapojování do procesu zprostředkování NRP. Je možné zapojení průvodce tímto procesem.

**Oprávněnými žadateli v této aktivitě jsou zejména obce/ dobrovolné svazky obcí/ městské části hl. m. Prahy. V případě ostatních žadatelů musí být obec/ dobrovolný svazek obcí/ městská část hl. m. Prahy zapojeny buď jako partner projektu, nebo musí být jejich spolupráce deklarována písemným vyjádřením o aktivní spolupráci, které bude přílohou žádosti o podporu (příloha č. 2 výzvy).**

#### **V. Přímá práce s rodinami s dětmi umístěnými mimo rodinu**

Jedná se o činnosti, které podporují přirozené a bezpečné vazby rodičů a dětí umístěných mimo rodinu. Cílem je komplexní podpora rodiče v situaci před a po odebrání dítěte, případně bezprostředně po navrácení dítěte do rodiny a na druhé straně zajištění maximálního bezpečí a ochrany práv dítěte a jeho pravidelný kontakt s rodinou, pokud má o něj samo zájem a není rizikový. Popis podporovaných činností:

- programy tranzitní péče, tj. podpora dítěte v situaci, kdy dochází ke změně prostředí - umístění do ústavní výchovy, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc atd.,
- programy orientované na využívání zdrojů rodin pro řešení jejich situace a omezení délky trvání práce s klientem na dobu nezbytně nutnou (přístup orientovaný na řešení),
- programy zaměřené na práci s biologickou rodinou při provázení fází odebrání dítěte, nebo fází návratu dítěte do rodiny (psychosociální podpora rodičů). Nastavení spolupráce s aktéry a procesu „dobrého“ odebrání. Součástí může být i poskytnutí poradenství/podpory pro rodiče a dítě při soudních jednáních a při zjišťování názoru dítěte (podpora při realizaci práva dítěte na vyjádření svého názoru, právo být slyšeno a na informace ve všech záležitostech, které se jej přímo týkají),
- krátkodobé efektivní programy pro intenzivní podporu pro rodiny, u nichž bezprostředně došlo k odebrání dítěte zaměřené na návrat dítěte,
- činnosti zaměřené na zajištění kontaktů dětí umístěných mimo rodinu (v ústavní i náhradní rodinné péči) s rodiči a podpora informování dítěte a zjištění jeho názoru s důrazem na ochranu práv dítěte, podpora rodičům při udržování kontaktu s dítětem,
- vzdělávání/podpora pracovníků bezprostředně související s realizací činností v této aktivitě, odborné stáže, odborné konzultace, supervize.

#### **VI. Podpora aktivit směřující k podpoře mladých dospělých odcházejících z ústavní péče a náhradní rodinné péče při vstupu do samostatného života**

Lze podpořit činnosti zaměřené na podporu fungování cílové skupiny v přirozeném sociálním prostředí a podporu v jejím začleňování se do běžného života a na trh práce (mimo nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, které nejsou v rámci této výzvy podporovány) zohledňující specifické potřeby cílové skupiny. Popis podporovaných činností:

- programy přípravy mladého člověka opouštějícího náhradní typy péče (průběžný proces – jeho plánování), dlouhodobé kontinuální individuální plány podpory,
- tvorba nástrojů pro vyhodnocení kapacit, zdrojů a potřeb mladého dospělého a možných zdrojů podpory v komunitě (formálních i neformálních),
- programy doprovázení při opouštění péče,
- zavádění case managementu, koordinace aktérů podpory mladého člověka a vyhodnocování této podpory,
- podpora nácvikové činnosti vedoucí k samostatnosti po odchodu z ústavní péče – péče o sebe, péče o domácnost, zdraví, obstarávání vlastních záležitostí, práce, volný čas,
- programy zaměřené na podporu při vzdělávání a zprostředkování informací o možnostech profesního rozvoje,
- pomoc při řešení bydlení a zaměstnání, zapojování do komunity,
- programy edukace ve finanční oblasti,
- právní poradenství, pracovně právní poradenství, pomoc při orientaci v systému sociálních dávek,
- motivační programy, programy hledání vlastní identity, životních cílů, převzetí odpovědnosti za vlastní život,
- terapeutická podpora a psychosociální podpora při řešení vztahových problémů (partnerství, vztah k biologické rodině, vztah k náhradní rodině), problémů s návykovými látkami, zkušenosti s bezdomovectvím, prostitucí, sexuálním zneužíváním,
- programy krizové intervence,
- programy pro mládež zaměřené na posilování vlastních kompetencí, změnu postojů a získávání pozitivních vzorů (peer mediace, peer programy, mentoring), motivační programy a poradenství k přípravě na zaměstnání, programy odstraňování překážek vstupu na trh práce a přípravy na změnu životní situace po vstupu na trh práce,
- podpora pracovníků a dobrovolníků zaměřená na rozvoj jejich kompetencí při práci s mladými dospělými, a to v oblastech souvisejících s činnostmi této



aktivity, např. ve formě proškolení dobrovolníků/peer aktivistů, metodické podpory, supervize/intervize dobrovolníků.

V návaznosti na výše uvedené aktivity je v rámci výzvy možné dále podpořit:

- osvěta a cílené kampaně zaměřené na změnu povědomí a postojů cílových skupin:<sup>5</sup>
  - informování a zapojení veřejnosti podporující přijetí nových forem poskytování služeb,
  - šíření povědomí o náhradní rodinné péči,
  - zprostředkování informací o právech a potřebách dětí s důrazem na participaci, na znevýhodnění dětí a možnosti vyrovnávání příležitostí,
  - edukace odborné i laické veřejnosti pracující s dětmi (ve zdravotnických a školských zařízeních, zájmových spolcích apod.) o charakteristikách ohroženého dítěte a možnostech včasné intervence a napojení do podpůrné sítě,
- zhodnocení přínosu projektu - evaluace,
- nastavení metodik, vnitřních pravidel a pracovních postupů navazujících na přímou práci.

---

<sup>5</sup> Tato aktivita nesmí být zaměřena na zajištění povinných i nepovinných činností/náležitostí v oblasti informování a komunikace projektu, včetně příp. monitoringu tisku (např. inzerce, pronájem prostor pro tiskovou konferenci, výroba propagačních předmětů, letáků apod.), pokud se jednoznačně netýká změny povědomí a postojů CS. Jedná se o činnosti s charakterem nepřímých nákladů.